

NFS Strategiinriktning 2015-2019

Detta dokument är det övergripande strategiska styrdokumentet för NFS under kongressperioden 2015-2019. Den är antagen av NFS styrelse vid sammanträde i Helsingfors 26 november 2015.

Styrdokumentet är baserat på synpunkter och sammanfattningar från NFS kongress i Køge, Danmark, 27-29 maj 2015. Medlemsorganisationernas kongressdeltagare arbetade med och diskuterade, ur ett brett perspektiv, fackliga utmaningar och utvecklingsområden inför framtiden.

Strategin består av två delar. "**NFS strategiska färdriktning 2015-2019**" och "**NFS övergripande verksamhetsinriktning 2015-2019**".

Den strategiska färdriktningen beskriver, utifrån tre huvudområden, gemensamma fackliga utmaningar i det nordiska, europiska och globala sammanhanget. Den handlar om frågor och utmaningar som är gemensamma och bedöms som långsiktiga. Färdriktningens syfte är att lyfta fram och peka ut viktiga övergripande områden utan att ta ställning till eller styra på vilken arena eller med vilka resurser som frågorna ska hanteras.

Den övergripande verksamhetsinriktningens syfte är att utifrån färdriktningen peka ut den huvudsakliga inriktningen och prioriterade verksamhetsområden för NFS uppdrag och uppgifter under kongressperioden. Detta görs med ett fokus på två prioriterade huvudområden samt en beskrivning över uppgifter och mandat gentemot olika aktörer och arenor som är relevanta i NFS samverkansuppdrag.

Med utgångspunkt i strategin beslutar NFS styrelse vid sitt höstmöte om verksamhetsplan med tillhörande budget för kommande verksamhetsår. Verksamhetsplanen tar sin utgångspunkt i den strategiska inriktningen samt de operativa bedömningar som görs gemensamt av NFS ordförandeskap, presidium och generalsekreterare. På detta sätt blir den strategiska färdriktningen, den övergripande verksamhetsinriktningen och den årliga verksamhetsplanen en sammanhållen helhet som ger såväl strategisk kontinuitet som nödvändig flexibilitet i NFS verksamhet över tiden.

Strategin tar även sin utgångspunkt i de styrdokument som togs fram inför och som resultat av NFS första kongress i Ålesund 2012. De dokument som fortsatt gäller och styr NFS verksamhet övergripande från 2012 är:

- NFS framtidsdeklaration
- NFS framtidsgrupp – Rapport
- NFS framtidsgrupp – Nordenprioriteringar
- NFS samarbete med NMR och NR

NFS strategiska färdriktning 2015 – 2019

Inledning

Den nordiska avtalsmodellen med omfattande grad av arbetsmarknadsreglering genom kollektivavtal är unik, såväl i ett europeiskt som ett globalt perspektiv. Den har framgångsrikt skapat tillväxt och arbete i Norden samt jämnat ut inkomstskillnader. En central del för modellen och dess funktion är partssamverkan och social dialog. En hög facklig organisationsgrad, starka självständiga arbetsmarknadsparter, bred avtalstäckning och konstruktiv samverkan mellan parterna i arbetslivet är nödvändiga förutsättningar för stabilitet, förutsägbarhet och arbetsfred. Modellen ger även möjlighet att hantera strukturomvandling och omställning på den gemensamma nordiska arbetsmarknaden.

Modellen visar att det är möjligt att framgångsrikt kombinera ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft med en omfattande välfärdsstat och hög ekonomisk jämlikhet, även för små och öppna ekonomier, som de nordiska, där utrikeshandeln har stor betydelse. Modellen är vidare en förutsättning för att kunna bygga starka och väl fungerande välfärdsstater.

Välfärdsstaten i Norden vilar på universella principer och innebär lika möjligheter för alla, social och hållbar utveckling, solidaritet, jämlikhet, jämställdhet och ekonomisk trygghet. Detta är kärnvärden som innebär hög legitimitet och ett starkt folkligt stöd. Det offentliga välfärdsutbudet med universell utbildning, med en hög och god utbildningsnivå, är centralt för sysselsättning och produktion för att främja samhällsinvesteringar. Goda välfärdsordningar har också bidragit till ökad jämställdhet, vilket i förlängningen gynnat en hög sysselsättningsgrad.

NFS övergripande mål är att främja ett hållbart, inkluderande och rättvist arbetsliv, socialt, ekonomiskt och ekologiskt, i Norden, Europa och globalt. NFS arbetar i ett brett perspektiv för fackliga och demokratiska fri- och rättigheter och för att den nordiska avtalsmodellen utvecklas och förstärks. Utgångspunkter för detta är full sysselsättning, hållbarhet, att stärka arbetstagarnas rättigheter och villkor, trygga anställningar, utvecklingsmöjligheter i arbetslivet och förbättrad arbetsmiljö, minskad miljöpåverkan samt ökad resurseffektivitet.

NFS uppgift är att trygga ett nära samarbete mellan de anslutna medlemsorganisationerna. Samarbetet ska främja de fackligt organiserades intresse i vid mening, genom erfarenhetsutbyte, påverkansarbete och samverkan kring gemensamma mål. Grunden för samarbetet är medlemsorganisationernas gemensamma intressen.

Hållbart inkluderande arbetsliv

En viktig utgångspunkt för en hållbar nordisk arbetsmarknad är grundläggande mänskliga rättigheter, att alla har lika värde och likvärdiga rättigheter och möjligheter, som det uttrycks i ILOs kärnkonventioner. En hållbar nordisk arbetsmarknadsmodell garanteras av respekten för fackliga och demokratiska rättigheter. Modellen och kärnkonventionerna ska därför efterföljas på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Även jämställdhet är en central utgångspunkt för ett hållbart och inkluderande arbetsliv.

En gemensam facklig utmaning är att arbeta för full sysselsättning och internationellt samarbete som syftar till att stärka arbetstagarnas rättigheter och villkor. För de nordiska facken innebär detta en aktiv roll i förändringen, vilket förutsätter att vi också arbetar aktivt för goda förutsättningar i syfte att upprätthålla den fackliga organisationsgraden i de nordiska länderna.

Full sysselsättning ger också de bästa förutsättningarna för en inkluderande nordisk arbetsmarknad som beaktar alla grupper i samhället, tryggar jämställdheten och integrationen. Viktigt för de gemensamma fackliga strävandena i Norden är att skapa förutsättningar för ett jämställt och inkluderande arbetsliv där alla har lika värde, där hänsyn tas till olika sorters behov och där segregering motverkas. Det är också av avgörande betydelse att arbeta för att skapa lösningar som gör att de migranter och flyktingar som kommer till Norden ska få tillgång till arbetsmarknaden och goda förutsättningar till integration.

En nordisk utmaning är att utveckla arbetsmarknadsmodellen så att den omfattar människor i alla anställningsförhållanden. Ett strategiskt område är att utveckla framtidens arbetsmarknad för mer arbetstagarinflytande när det gäller den egna arbetsmiljön och underlätta medlemmarnas arbetsvardag genom att verka för bättre villkor, också där arbetstider inte är fasta och arbetsformer inte är bundna till en specifik plats eller fast organisationsstruktur. Det är också viktigt med en sund balans mellan arbetsgivarnas flexibilitetsbehov och de anställdas krav på förutsägbarhet och goda villkor.

Den fria rörligheten ger människor och företag/verksamheter nya möjligheter som kan bidra till utveckling och innovation men kräver samtidigt bättre verktyg mot social dumpning och grå och svart ekonomi. Det är viktigt att hitta lösningar och strategier som försäkrar att anställda arbetar och företag verkar under samma villkor på den nordiska arbetsmarknaden och så långt som möjligt i vårt närområde. En facklig gemensam utmaning är att arbeta för bättre koordinering och för att finna bättre lösningar för människor som rör sig över gränserna.

Globaliseringen påverkar såväl samhället som arbetsmarknaden och utmanar oss att hitta nya lösningar. Fackliga organisationer är med i förhandlingar på olika nivåer och utvecklingen går samtidigt åt flera olika håll. Avtalsförhandlingar blir mer och mer lokala. Regioner får ny och ökad betydelse i utvecklingsarbete och samtidigt utmanas vi mer direkt av direktiv från EU och internationella avtal. Utmaningarna finns i den internationella kontexten, i utvecklingen av den nordiska trepartsdialogen och på nationell nivå.

Hållbar välfärd och utbildning

Norden behöver en stark välfärdsmodell för en hållbar och konkurrenskraftig framtid. Det offentliga välfärdsutbudet är centralt för sysselsättning och produktion. En stark offentlig sektor lägger grunden för nödvändiga samhällsinvesteringar i det livslånga lärandet, utbildning, forskning, hållbar infrastruktur, barn- och äldreomsorg och universella välfärdssystem. Sammantaget skapar detta ramvillkoren för hög sysselsättning, hög produktivitet, utveckling och hållbar tillväxt. Goda välfärdsordningar är också en förutsättning för jämställdhet.

En bra grundläggande utbildning och en välutbildad befolkning är basen för en konkurrenskraftig och hållbar ekonomi. Den universella utbildningens socialt kompenserande uppdrag är också en av förutsättningarna för ett jämlikt samhälle där alla i samhället erbjuds samma möjligheter.

Den högre utbildningen måste byggas ut med kvalitet. För att främja den nordiska konkurrenskraften bör en konkret gemensam nordisk handlingsplan för forsknings- och utbildningssamarbete utformas – det främjar försörjningen av nordisk spetskompetens, förenklar universitets- och högskolesamarbetet, driver utvecklingen och gagnar innovationskraften.

Vidareutbildning av yrkesverksamma inom ramen för anställningen, utan att grundläggande förutsättningar för försörjning försämras, är en förutsättning för livslångt lärande som blir allt viktigare för att arbetsmarknaden ska fungera i den allt snabbare globala utvecklingen. Detta behöver utifrån morgondagens krav och behov utvecklas i samverkan och växelverkan med offentligt styrda system och arbetsmarknadens parter.

Snabba, miljövänliga, effektiva och gränsöverskridande kommunikationer och transportvägar bidrar till hållbar regionalisering av kunskaps- och tillväxtregioner i Norden och kräver gemensamma lösningar i de nordiska samhällsinstitutionernas samarbete.

Ett inkomstförsäkringssystem, vid arbetslöshet och/eller sjukdom, är en grundläggande förutsättning för ett välfärdssamhälle. Tillsammans med en aktiv arbetsmarknadspolitik bidrar detta till att arbetslösa får goda förutsättningar att komma in i nya arbeten samtidigt som sjukskrivna snabbare rehabiliteras tillbaka till arbete.

Hållbar tillväxt och konkurrenskraft

Full sysselsättning, genom hållbar tillväxt och konkurrenskraft, är en högt prioriterad målsättning för den nordiska fackföreningsrörelsen och grunden för ett väl fungerande välfärdssamhälle.

För att stimulera hållbar tillväxt, jobbskapande och kunskapsmässig utveckling är centrala fokusområden i de nordiska fackens gemensamma arbete utbildning och kompetensutveckling, investeringsfrågor, konkurrensförutsättningar, innovationsförmåga och forskningsutveckling. En central utgångspunkt för det gemensamma arbetet är att värna och ta utgångspunkt i behovet av socialt skydd och att grundläggande villkor och rättigheter respekteras. De nordiska länderna är små öppna ekonomier, och också känslig för ekonomiska störningar i vår omvärld. En viktig utgångspunkt för tillväxt och hög sysselsättning i Norden är en god anpassnings- och omställningsförmåga under socialt goda former. Utbildning, en aktiv arbetsmarknadspolitik och kollektivavtalsreglerat omställningsstöd är goda exempel på verktyg som bidrar till stärkt konkurrenskraft, hög sysselsättning och trygghet i förändring.

Socialt framgångsrika företag är konkurrenskraftiga, vilket i förlängningen bidrar till att göra Norden till en hållbar och konkurrenskraftig region med hög sysselsättning. En gemensam utmaning i det perspektivet är att göra kopplingen tydlig mellan kravet på mänskliga och demokratiska rättigheter och företags verksamheter.

Hållbar resursanvändning och kollektivavtal som bidrar till grön omställning och utveckling är andra centrala strategiska utgångspunkter. Investeringar som främjar den gröna omställningen har stor betydelse och främjar teknologiska innovationer samtidigt som nya arbetstillfällen skapas.

Ett viktigt område för den gemensamma fackliga agendan är den allt snabbare strukturomvandlingen utifrån, internetutveckling, digitalisering och robotisering. Det är en utveckling som driver och minskar barriärer för konkurrens i ett nordiskt, europeiskt och globalt perspektiv. Det innebär såväl möjligheter för Norden som utmaningar som i grunden kommer att förändra arbetslivets förutsättningar, dess innehåll samt dess kunskaps- och kompetensbehov. Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden måste utmärkas av hög anpassningsförmåga, innovationsförmåga, teknisk och informationsteknologisk utveckling. Det ställer inte bara höga krav på omställningsförmåga, hög utbildningsnivå och ett återkommande, regelbundet livslångt lärande, utan också förmågan att på den nordiska fackliga agendan kunna identifiera och förutse nya kompetensbehov och var nya arbetstillfällen utvecklas. Avgörande är också förmågan att identifiera områden där det finns drivkrafter kring innovation och utveckling.

Den digitala utvecklingen påverkar på sikt också utvecklingen av kollektivavtalsreglering och dess innehåll. Vid sidan av gängse begrepp såsom arbetstagare och arbetsgivare förstärker trenden kring den växande delningsekonomin förekomsten av olika sysselsättningsformer som egenföretagare och uppdragstagare. Det nordiska samarbetet kan i det sammanhanget fungera som plattform för idé- och erfarenhetsutbyte kring dessa utmaningar.

I ett internationellt perspektiv beskrivs de nordiska ekonomierna ofta som framgångsrika och modellbildande, ett utgångsläge som för Norden innebär möjligheten att på de olika internationella arenorna bidra med konstruktiva förslag för hållbar tillväxt och konkurrenskraft. Inte minst gäller detta vid utformandet av internationella handelsavtal. En central utgångspunkt är att dessa tar höjd för fackliga och mänskliga fri- och rättigheter. En annan är att den globala handeln och investeringar ska bidra till välfärd, social utveckling och full sysselsättning. Därför är det särskilt angeläget för Norden att internationellt samverka för att uppnå gemensamma mål och nå en större genomslagskraft kring nordiska utgångspunkter för såväl hållbar tillväxt och konkurrenskraft som socialt skydd och regleringar som värnar grundläggande rättigheter.

NFS övergripande verksamhetsinriktning 2015-2019

För att vara med och aktivt påverka utvecklingen och svara på de gemensamma utmaningar fackföreningsrörelsen i de nordiska länderna står inför i sitt arbete för arbetstagares rättigheter, utgår NFS arbete från två prioriterade verksamhetsområden. De tar utgångspunkt i NFS styrdokument från kongressen 2012 och den strategin för innevarande kongressperiod. Det första området är den nordiska avtalsmodellen som är det viktigaste verktyget för att uppnå tillväxt och konkurrenskraft som skapar arbetstillfällen, social trygghet, stabilitet, jämlikhet, jämställdhet, flexibilitet och omställningsförmåga. Det andra området är arbetskraftens rörlighet som är en avgörande drivkraft som utvecklar, men också utmanar arbetsmarknadsmodellerna i de nordiska länderna.

Den nordiska avtalsmodellen

- NFS ska arbeta för att upprätthålla, utveckla och försvara den nordiska avtalsmodellen utifrån arbetslivets förändring med utgångspunkt i arbetstagarnas intressen. NFS ska prioritera ökad kännedom, i ett brett perspektiv, om modellens unika egenskaper och fördelar
- NFS ska driva frågan om ett fungerande trepartssamarbete på nordisk nivå. Särskilt fokus ska ges frågan om att få arbetsgivarrepresentanter att delta mer aktivt och med den utgångspunkten löpande utvärdera samarbetet med arbetsgivarsidan
- NFS ska följa den europeiska politikens och lagstiftningens utveckling och identifiera de områden där de påverkar den nordiska avtalsmodellen
- NFS ska följa omvärldens och globaliseringens inverkan på den nordiska avtalsmodellen och peka på modellens styrkor för att kunna skapa full sysselsättning utifrån ekonomiska, sociala och gröna villkor
- NFS ska uppmärksamma hög organisationsgrad som en av de grundläggande förutsättningarna för den nordiska avtalsmodellen
- NFS ska bevaka och följa utvecklingen av den nordiska välfärdsmodellen där den påverkar och berör arbetsmarknadsfrågor och den nordiska avtalsmodellen

Arbetskraftens rörlighet

- NFS utgångspunkt är att rörlighet ska ske med anständiga, rättvisa och jämställda villkor och enligt principen om lika behandling
- NFS ska genom samverkan och erfarenhetsutbyte mellan medlemsorganisationerna identifiera och motverka social dumpning och effekter av svart och grå ekonomi i Norden och i närområdet
- NFS ska arbeta för rörlighet på den nordiska arbetsmarknaden för att öka sysselsättning och stärka nordisk konkurrenskraft. Därför ska NFS också arbeta för att minska gränshinder med koppling till arbetslivet
- NFS ska i perspektivet av arbetslivets utveckling genom samverkan och erfarenhetsutbyte mellan medlemsorganisationerna identifiera möjligheter och utmaningar för att trygga anständiga och rättvisa villkor för arbetstagare i olika anställningsformer
- NFS ska medverka till att hitta lösningar som på nationell nivå underlättar etablering och integration på den gemensamma nordiska arbetsmarknaden
- NFS ska arbeta för att stärka fackliga rättigheter i sina närområden bland annat genom att öka kunskapen om ILO och grundläggande demokratiska rättigheter i arbetslivet.

- NFS ska också verka för facklig utveckling i vårt närområde och för företags och verksamheters samhällsansvar i ett nordiskt, europeiskt och globalt perspektiv

Med utgångspunkt i den övergripande verksamhetsinriktningen ska NFS

- Ta fram gemensamma ståndpunkter för NFS medlemsorganisationer i viktiga nordiska frågor
- Vid behov anta uttalanden och policydokument där samsynen är stark mellan medlemsorganisationerna
- Genom analyser, konferenser, erfarenhetsutbyte och samverkan mellan medlemsorganisationerna bidra till och främja goda förutsättningar för positiv facklig utveckling nationellt, nordiskt, i Östersjöområdet, europeiskt och globalt.
- Föra kontinuerlig dialog med nordiska relevanta aktörer
- Samarbeta med relevanta myndigheter, politiker och arbetsgivarföreträdare i för NFS viktiga gemensamma frågor
- Vara plattform för samordning av Europafrågor för medlemsorganisationerna
- Vara plattform för samordning av Östersjöfrågor för medlemsorganisationerna, bland annat genom att utveckla BASTUN-nätverket

NFS arbetar med och samordnar initiativ kring följande aktörer och arenor

Med självständigt mandat i relation till:

- Nordiska ministerrådet
- Nordiska rådet
- Övriga relevanta aktörer i Norden

Med uppgift att koordinera möten, aktiviteter och rotationsordning för nordisk representation på medlemsorganisationernas uppdrag i relation till:

- EFS
- IFS
- ILO
- TUAC

Med uppgift att utveckla det fackliga Östersjösamarbetet, etablera kontakter och områden för samarbete samt följa upp och påverka politiska satsningar inom Östersjöstrategin i relation till:

- BASTUN
- BSLF/CBSS
- Övriga relevanta aktörer i Östersjöområdet.